

BOERDERIJENSTICHTING NOORD-HOLLAND

VRIENDEN VAN DE STOLP

Boerderijen Beeldbank: www.boerderijenstichting.nl | Volg Vrienden van de Stolp ook op Facebook

NR. 114, SEPTEMBER 2023

ENERGIEZUINIGE STOLP UIT DE GOUDEN EEUW

ISOLATIE VAN EEN STOLP:
KEUZES TE OVER

GASTVRIJ RESPIJTHUIS
IN EEN STOLP

FOT: GELUKKIGE DUJIN

VACATURE ADVISEUR

BIJ DE BOERDERIJENSTICHTING NOORD-HOLLAND

De Boerderijstichting adviseert op verzoek van stolpeigenaren en gemeentes bij restauratie, verduurzaming en sloop- en bouwvergunningen van de stolp. Het doel hierbij is zoveel mogelijk de oorspronkelijke bouwstijl en omgeving van de stolp te behouden. Hiervoor beschikken wij over een team van adviseurs met kennis en ervaring op dit gebied. Wij zijn op zoek naar verdere uitbreiding van dit team.

Welke enthousiaste fans van de stolp komen ons team van adviseurs versterken?

Bekijk de volledige vacaturebeschrijving in dit magazine op pagina 15 onderaan.

Belangstelling?

Mail of bel dan met Henk de Visser,
h.devisser@boerderijstichting.nl - 06 46423314 of
Gerrit Jan van de Lagemaat, secretaris@boerderijstichting.nl
06 57712179

ZONDER STOLPEN ZOU NOORD-HOLLAND NOORD-HOLLAND NIET MEER ZIJN

Al vijftig jaar voor ontwerp en
aanleg van boerderijerf tot siertuin

Het Woud 10, Nibbixwoud - 0229 571629 - hoveniers@floridus.nl

TE KOOP

Wormerweg 13, Westbeemster

Historische Stolpboerderij op Wormerweg 13 in Westbeemster. Stap terug in de tijd en omarm de rustieke pracht van deze compacte stolpboerderij in originele staat, omringd door 4 hectare aan weidse mogelijkheden.

Ontdek het betoverende verleden in elk hoekje, van houten balken tot authentieke details. Met een royaal stuk grond om te verkennen, biedt deze woning eindeloze opties voor landelijk wonen, agrarische passies of een mix van beide.

Jouw kans om een stukje geschiedenis te bezitten en je dromen waar te maken.

Mis dit unieke aanbod niet!

Vraagprijs € 1.000.000,-- k.k.

Voor meer info en een exclusieve rondleiding
neem contact op met makelaar George van der Velden
072 5039797 | noordholland@agriteam-nh.nl | www.agriteam.nl

10

INHOUD

4. HOE DE STOLP VAN PLUISTER VERDWEEN...	27. BOEKBESPREKING
10. BINNENKIJKER	28. HET BUITENHUIS, GASTVRIJ
RESPIJTHUIS IN EEN STOLP
16. EEN ENERGIEZUINIGE STOLP	30. STOLPEN IN DE KUNST
22. ISOLATIE VAN EEN STOLP:
KEUZES TE OVER	32. KIEK 64 EN 65

4

16

22

28

VOORWOORD

We moeten van het gas af. We moeten verduurzamen, (na-)isoleren en op zoek naar andere energiebronnen. We merken dat droogte bodemdaling nadelig beïnvloedt en dit brengt weer tal van risico's voor funderingen met zich. Zonnepanelen? Of toch een warmtepomp? Een hausse aan problemen en vragen die de afgelopen periode op stolpeigenaren is afgekomen. Onder het motto: 'Hoe houdt de stolp zich staande?' wordt op 30 september aanstaande tijdens het Oogstfeest nader ingegaan op deze kwesties. We strijken dit keer neer onder de rook van Alkmaar in het Zwarte Kerkje aan de Zuidervaart 22 in Zuidschiermer. Meer informatie over het Oogstfeest treft u aan op onze website.

Deze website heeft een grondige opknappbeurt gekregen en zal een dezer dagen live gaan. Ik nodig u graag uit eens een kijkje te nemen. We hopen u via deze site regelmatig van alle ontwikkelingen rond stolpen en agrarisch erfgoed op de hoogte te houden.

Leoni Sipkes,
voorzitter

4

HOE DE STOLP VAN PLUISTER VERDWEEN...

In het maartnummer waren twee langhuisstolpen onderwerp van Kiek 63, waarna de mededelingen binnenstroomden. Twee buitengewoon fraaie exemplaren en helaas bleek eveneens, dat het ensemble in een stille hoek van de kleine Schrinkkaagpolder tussen Barsingerhorn en Kolhorn ondertussen was verdwenen.

Over de twee verdwenen stolpen kwamen verschillende lezingen naar voren: in de jaren 1930 na brand verloren gegaan of gewoon gesloopt. Ook meldden zich de nieuwe bewoners van Hemmerweg 2 en zij nodigden ons uit poolshoogte te komen nemen in hun op genoemde plek herbouwde boerderij (1939) naar destijds modern Wieringermeermodel. Dit was niet aan dovemansoren gezegd.

Niet verbrand, wel gesloopt

Een ziekenhuisopname gooide echter roet in het spreekwoordelijke eten en van een bezoek aan Hemmerweg 2 kon op het allerlaatste moment geen sprake zijn. Helaas en vooral in de eerste plaats beterschap. Omdat we vanzelfsprekend graag meer willen weten hoe de stolp van Pluister is verdwenen en op dezelfde plek een Wieringermeermodel-boerderij is verschenen, houden we een gesprek met de huidige eigenaren

Florien Hagenaar en Jacques de Vreede tegoed. Dan wacht ons zeker en vast een vriendelijke ontvangst met vers gezette koffie, terwijl een hoek van de keukentafel is gevuld met bouwtekeningen en oude foto's. Eerder maakten beiden in hun allereerste reactie al klip en klaar duidelijk, dat het verhaal als zou de langhuisstolp (die van Pluister dus) verbrand zijn absoluut niet waar is. Het echte verhaal hebben zij direct na hun aankoop in 1990 en bij herhaling uit de eerste hand vernomen van mevrouw Jeronimus-Wardenaar, destijds de buurvrouw en op leeftijd. In die zin, dat zij wist waarover zij sprak. Feitelijk een bevestiging van het sluimerende vermoeden van Harry Kooij uit Oudesluis (amateurhistoricus en ansichtkaartenverzamelaar) die altijd heeft getwijfeld aan de lezing met een verwoestende rode haan als oorzaak van het verdwijnen. Hij vond daarvoor naar eigen zeggen immers nooit enig bewijs in zijn zoektochten in de archieven naar bijvoorbeeld een krantenartikel uit die tijd over een dergelijke, ongetwijfeld grote boerderijbrand. 'Een pak van m'n hart', verzuchtte Harry, bovenstaand relaas vernemend. Ook zijn kennis is gebaseerd op twee lezingen uit een en dezelfde familie (Wonder), nota bene. Waarvan de ene kant zeker wist van een brand en de andere kant overtuigd was van het feit dat zoiets beslist niet het geval is geweest. De mondelinge overlevering van de oude buurvrouw en de gestage bevestiging die de huidige eigenaren sinds 1990 kregen, maken het verdwijnen van de stolp van Pluister door sloop tot het ware

verhaal. Waarom dan een moderne boerderij op nagenoeg dezelfde plek teruggebouwd? Daarover komen we in een later stadium nog te spreken. Maar laten we eerst eens kijken welk type agrarisch erfgoed ervoor in de plaats is gekomen.

Wieringermeermodeel?

Op de recente foto torent een hoog dak met vlamvend rode dakpannen boven de bebladerde bomen van de Hemmerweg uit. De oude en de huidige situatie doen eveneens opmerken dat de brug destijds haaks op de Kolhornerkade aansloot en nu in een min of meer rechte lijn aansluit op de Hemmerweg. Een voorlopige conclusie die nog geverifieerd dient te worden. Ook de veronderstelling dat de boerderij een model van het Wieringermeertype is, lijkt voorbarig. Het grondplan is immers niet in een logische lange lijn, maar kent een hoekig verband en toont met voorhuis haaks op stal en dars (of deel) eerder een soort van T-model. Toch is met de toepassing van baksteen, rode dakpannen en de ventilerende, betonnen stalramen duidelijk sprake van inspiratie. Bovendien duidt het bouwjaar 1939 ongetwijfeld op invloed vanuit de in 1930 drooggevalen Wieringermeer met zijn destijds zeer moderne boerderij-ontwerpen. Uit een studie voorafgaand aan de drooglegging van deze enige Zuiderzeepolder was de stolpboerderij overigens ongeschikt verklaard om de verdere ontwikkeling van de moderne landbouw als agrarisch object te kunnen faciliteren. De stolp had toen - voor de Wieringermeer althans - afgedaan. Een schoolplaat uit die tijd illustreert overtuigend het beeld van het oude land met stolpen en paardentractie tegenover het nieuwe land met grote kavels, hypermoderne boerderijen en tractoren. Dit roept de vraag op of de langhuisstolp de bedrijfsplannen van boer Pluister in de weg stond en hij - gegrepen door de ontwikkelingen in de Wieringermeer - zijn boerenbedrijf op deze ideeën heeft geënt en op eigen plek wilde moderniseren. We weten het (nog) niet.

Hemmerweg 2

Kijk nu eens naar de majestueuze boerderij aan de Hemmerweg 2. Het grote bakstenen voorhuis met overstekken en

opmerkelijke bovenwerker is beslist opvallend te noemen. De deel (of dars) is hoog en groot en de rode darsdeuren met zowel aan de linker- als aan de rechterkant een loopdeurtje laten aan een roep voor vooruitgang en groei geen enkele twijfel. De stal bevindt zich aan de andere kant van deel en voorhuis en ook deze is voorzien van destijds de nieuwste snufjes, waarvan het hoge dak en vooral de ventilerende, betonnen stalramen van groot formaat opvallen. Ook hier een duidelijke drang naar de moderne boerentijd in - ik herhaal - 1939. Kort daarna zou de Tweede Wereldoorlog uitbreken en beleefde de moderne boerderij mogelijk een moeizame start. Verder weten we ook dat de huidige eigenaren de boerderij in 1990 kochten van de familie Pluister en de boerderij vijftig jaar agrarisch in bedrijf bleef. Met Hagenaar/de Vreede kreeg de boerderij aan de Hemmerweg een nieuwe bestemming van wonen en werken. Kortom, een buitengewoon nieuwsgierig makend stuk agrarische geschiedenis ligt nog op opheldering te wachten aan de al eerder genoemde keukentafel. Wie ontwierp dit agrarisch complex? Was boer Pluister inderdaad een Wieringermeerdept? Hoe is een en ander gefinancierd? En ten slotte, hoe ziet de stolp van Pluister er vanbinnen uit? Vragen die we begrijpelijkerwijs eerst kunnen beantwoorden na hernieuwd contact. Geen zorgen, die vraag staat al uit.

sd — a
sander douma architecten

Noordervaart 73
1841 GB Stompvoren
072 - 503 98 47
post@sd-a.nl
www.sd-a.nl

• Gietijzeren ramen
• Stalen ramen op maat, geschikt voor isolatieglas
• Voordeurpanelen
• Muurankers
• Authentieke trapspijlen
• Ventilatieoosters
• Restauratiewerk
• Levensbomen
• Straal-, schopeer- en poedercoatwerk

GRSJES GIETIJZEREN RAMEN

Berkdijk 13A | 5271 SR Sint-Michielsgestel | (073) 551 34 71 | info@gersjesbv.nl | www.gersjesbv.nl

RDC
HOUD CONSERVERING

EEN DUURZAME TOEKOMST VOOR UW MONUMENT

• HOUTAANTASTENDE INSECTEN • HOUTHERSTEL • HOUTSTRALEN • ZWAMBESTRIJDING •
 • CAPILLAIRE VOCHTBESTRIJDING • FUNDAMENT AFDICHTING • INSPECTIES/ONDERHOUD •

Bijlestaal 48K Broek op Langedijk | 0226 - 70 12 45 | info@rdc-conservering.nl **WWW.RDC-CONSERVERING.NL**

STOLPENNAJAARSEXCURSIE

Redding voor menige stolp kan zijn er meerdere wooneenheden in te plaatsen. Maar hoe meer eenheden, des te groter de puzzel met voordeuren, lichtinval, tuin en parkeerplaatsen.

Als het goed georganiseerd wordt, bijvoorbeeld in een verenigingsverband, een vereniging van eigenaren, is veel mogelijk. Veel goeds bovendien. Getuige hiervan is de imposante stolpboerderij Broedersbouw in de Beemster die voor de tweede maal die naam eer aandoet, want men woont er nu immers gebroederlijk tezamen.

De najaarsexcursie van de Boerderijstichting bezoekt op 14 oktober aanstaande genoemde prachtstolp in de Beemster om de nieuwe herbestemming wonen nader te bewonderen. We leren tijdens deze excursie hoe men alle valkuilen heeft opgelost dan wel omzeild, zodat nu maar liefst negen comfortabele en karaktervolle appartementen onder een en hetzelfde

stolpdak zijn ondergebracht. Met behoud van zoveel mogelijk stolp-eigenheid om daar met alle bewoners met volle teugen van te kunnen genieten. Van hooi, vee en mensen naar louter mensen onder een dak. Stormvast bovendien.

Gaat u mee de 'geheimen' en de schoonheid van wonen in Broedersbouw ontdekken? Meld u zich dan aan via het secretariaat. Zie het colofon achterin. Na aanmelding ontvangt u nadere gegevens over het excursieprogramma. Kijk ook op www.boerderijstichting.nl.

Anneke Zandt

In de Binnenkijker kijken we binnen in de interieurs van stolpen. Deze verschillen nog meer van elkaar dan de buitenkanten. De zoektocht naar en het toepassen van nieuwe functies gaat provinciebreed voort. Nieuw gebruik is immers de aanzet tot behoud. Niettemin zijn nieuwe functies altijd gebaseerd op de indeling naar oorspronkelijk gebruik. Ook als de stolpboerderij meerdere toepassingen onder één gigantisch dak herbergt.

Tot in de Middeleeuwen bestond de Haarlemmermeer uit verschillende meren: het Spieringmeer in het noorden, het Leidsemeer in het zuiden en daartussen het Oude Haarlemmermeer. Tussen de meren lagen veelgebruikte wegen op de smalle landengten. Vooral de Haarlemse dorst naar brandstof (turf) knabbelde aan de randen en de watermassa werd groter en groter. Niet alleen de scheiding tussen de drie meren werd verzwolgen, maar zelfs hele dorpen zoals Haarlemmerwoude en Rietwijk. Het nieuw ontstane meer kreeg dankzij het woeste en onberekenbare karakter de bijnaam De Wrede Waterwolf en was inmiddels een bedreiging voor grote steden als Amsterdam en Leiden.

De Waterwolf moest bedwongen worden. Noordelijk waren al meerdere meren succesvol ingepolderd en het was hoog tijd. De oppervlakte van de Haarlemmermeer was echter een flinke kluif en ook Haarlem en Leiden stribbelden om economische belangen tegen. Het duurde tot na 1840 voordat de drooglegging met de stoomgemalen Leeghwater, de Cruquius en de Lynden werd opgestart. In juli 1852 was het zover en trokken boeren uit het hele land naar de nieuwe polder met zijn zware kleigrond. Vaak bouwden zij hun eigen type boerderij, waardoor de Haarlemmermeer een bijzondere mix van boerderijtypes herbergt.

De Olmenhorst is een van de weinige boerderijen die vanaf de drooglegging in het bezit is van één familie. In 1854 werden de gronden verworven

door Stephanus de Clercq (1826-1886), een telg van een Amsterdams koopmansgeslacht en in 2023 is de dagelijkse leiding in handen van de zesde generatie: Amber Elisa, Julius en Liselotte de Clercq. Het familiebedrijf startte als akkerbouwbedrijf, waar rond 1880 fruitteelt bijkwam, en is in bijna 170 jaar uitgegroeid tot het landgoed dat het nu is.

Ik arriveer op een moment dat Amber Elisa bedrukt door de boomgaard wandelt. De appelbloesemkever heeft een enorme impact op de oogst van dit jaar. Op de Olmenhorst wordt al bijna 25 jaar biologisch geteeld en sinds dit jaar mocht een biologisch middel op basis van koolzaadolie en het plantenextract pyrethrine niet meer worden gebruikt. Het koude voorjaar waarin de kevertjes alle tijd hadden en het gebrek aan bestrijding maken dat de oogst zeker gehalveerd is.

Amber Elisa en haar broer en zus erfden twee jaar geleden De Olmenhorst. Het landgoed omvat 31 hectare biologische appel- en perenboomgaard, een evenemententerrein, een speeltuin, een horeca-uitspanning en diverse winkels, woningen, opslag en werkruimte, ateliers en bedrijven. En waar ik voor ben gekomen: de Grote Boerderij, zoals Amber Elisa de monumentale stolpboerderij met maar liefst drie vierkanten, liefdevol noemt.

Bij binnenkomst via het mandeurtje in de dorseuren aan de achtergevel voel je je meteen nietig in deze stolpkathedraal. De staanders torenen tussen de hoog opgestapelde fruitkisten en meteen

valt op dat één staander vervangen is. Daan de Clercq van Historisch Bureau De Clercq, kantoorhoudend in de Zwarte Schuur achter de Grote Boerderij, weet te vertellen dat deze indertijd de aardappelopslag in de weg stond en tijdelijk verwijderd was. Gelukkig is de staander inmiddels vervangen door een nieuwe. Amber Elisa is zeer gastvrij, maar ook drukbezet. Ik vervolg mijn weg over het landgoed terwijl zij zich weer met andere dringende zaken bezighoudt en ook Daan gaat weer door met werken.

En wat is het een feest om over het landgoed te zwerven. Ik begin weer bij de poort en wandel over de voorname oprit omzoomd met lindenbomen. De boerderij uit 1894 is niet de eerste boerderij op het landgoed. De eerst gebouwde boerderij, De Betsyhoeve, brandde af en de nieuwe boerderij werd gebouwd op een centrale locatie waar eerder iepenbomen waren aangeplant. De naam Olmenhorst was snel gekozen. Zowel De Olmenhorst als haar voorganger staan verder van de weg dan de meeste Haarlemmermeerboerderijen. Heel passend voor de herenboerderij die het initieel was. Want de De Clercqen woonden niet op het landgoed maar waren herenboeren en bestuurders, die elders woonden. Stephen Willem de Clercq (1878-1938) was de eerste die op het landgoed ging wonen. Hij liet in 1906 de karakteristieke houten villa bouwen en een formele moestuin aanleggen, met tuinmuur en theepriël.

Vlak voor de Grote Boerderij verbreedt de oprit zich tot een siertuin met gras met daarachter in het midden de stolpboerderij badend in het zonlicht. De uitspringende stenen topgevel met nok en hoekmakelaars is symmetrisch ingedeeld met aan weerszijden van het drielicht met verhoogd cirkelvormig middendeel twee rozetten met de tekst Anno en 1894. Oorspronkelijk was het middelste raam een formele voordeur met gietijzeren rooster en klein opstapje en ook het lofwerk van de topgevel is tegenwoordig soberder. Het voorhuis is verdeeld in twee appartementen waarvan de rechter woning is gebouwd op de plaats van het oude kantoor en de voormalige herenkamer; het linker appartement is de voormalige woning van de zetbaas en diens familie, met daarachter de oude koeienstal. De spoelbak voor de melkimmers is nog aanwezig, maar de stal is gemoderniseerd en onderdeel geworden van een riante woning.

Achter de twee woningen zijn nog bedrijfsruimten gerealiseerd en aan de achtergevel is de moderne vergaderruimte van het architectenbureau dat elders op het terrein kantoor houdt. En met drie vierkanten is er meer dan voldoende ruimte over voor de opslag van het fruitbedrijf dat de Olmenhorst is. Rondom de boerderij lopend valt de imposante nok nog meer op. De kap heeft een brede pannenrand van rode verbeterde Hollandse pannen en de bovenzijde is rietgedekt.

Het zilveren dek over het riet geeft de stolp een nog voornamer uiterlijk, al hebben de nokmakelaars wel wat liefde nodig.

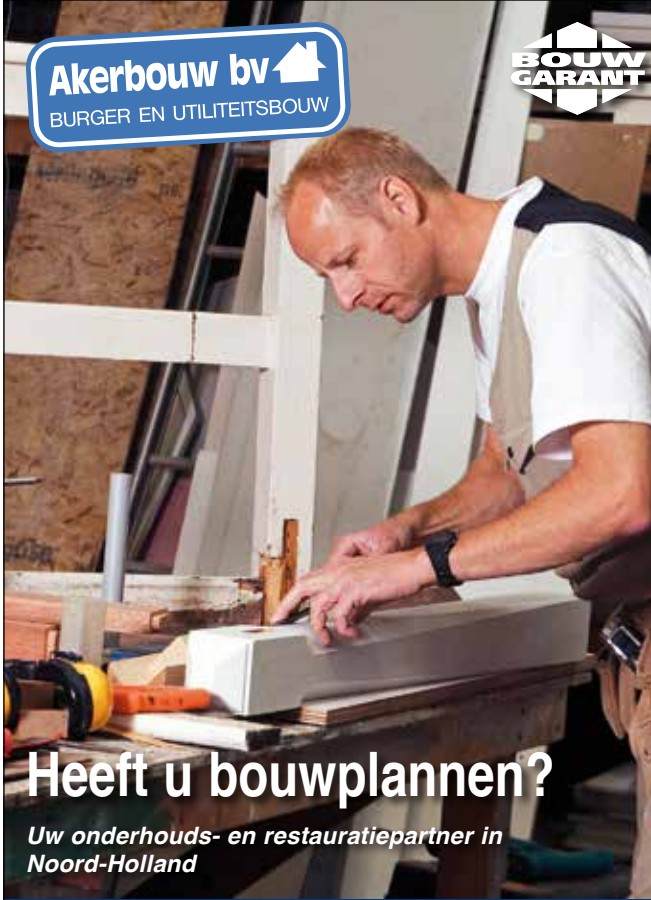
En met zo'n stolpkathedraal is het onderhoud niet gering. De dakoppervlakte kan op zijn minst enorm genoemd worden. Het liefst wil de familie de boerderij een optimale bestemming geven, waarbij het groot onderhoud in één keer aangepakt kan worden. Maar het hoe en wanneer is nog een flinke kluit. Zeker met alle andere zaken die op het landgoed spelen. Appelbloesemkevers waren de laatste aanvulling op de lange lijst maar Amber Elisa, Julius en Liselotte de Clercq zien vooral de kansen. Met de geplande woningbouw in de directe omgeving wil de Olmenhorst verder uitgroeien tot de noodzakelijke groene long met verschillende mogelijkheden voor recreatie. Samen met alle bedrijven en initiatieven op het terrein vormen zij een hechte familie die klaar is voor de toekomst.

Lees meer over de Olmenhorst via www.olmenhorst.nl. Via de pagina geschiedenis kunt u ook de interessante uitgave over de Olmenhorst in oorlogstijd van de hand van Daan de Clercq downloaden.

Anna Groentjes

Heeft u bouwplannen?

Uw onderhouds- en restauratiepartner in Noord-Holland

Akerbouw B.V.
T: 0251-315817

Geesterweg 6, 1911 NB Uitgeest
info@akerbouw.nl www.akerbouw.nl

Van Lierop houdt uw monument leefbaar...

- > HOUTINSECTENBESTRIJDING
- > ZWAMBESTRIJDING
- > HOUTHERSTEL MET EPOXYTECHNIEK
- > VOCHTBESTRIJDING
- > ONDERZOEK
- > ONDERHOUDSABONNEMENTEN

MEER DAN 60 JAAR ERVARING

Van Lierop
Conserveert & Herstelt Hout | Verdrijft Vocht

0172 43 35 14
WWW.VANLIEROP.NL

NVPB vca'

Aandacht voor detaillering

AWF BOUW

Nieuwbouw | Verbouw | Renovatie | Restauratie | Stolpboerderijen

Aannemersbedrijf West-Friesland B.V. • Bollenmarkt 16 • 1681 PJ Zwaagdijk • info@awfbouw.nl • www.awfbouw.nl

OOGSTFEEST 30 SEPTEMBER

Op 30 september 2023 is het zover, dan organiseert Boerderijenstichting Noord-Holland wederom het Oogstfeest voor Vrienden van de Stolp, op een prachtige en toepasselijke locatie: het Zwarte Kerkje aan de Zuidervaart 22 te Zuidschermmer. Dit rijksmonument is namelijk gebouwd in de vorm van een stolpboerderij.

Thema: Hoe houdt de stolp zich staande?

Programma

- 13.45 - 14.00 uur: Inloop, koffie/ thee
- 14.00 uur: Welkom door Leoni Sipkes, voorzitter BSNH
- 14.15 - 15.15 uur: *Verduurzamen: waar begin je?*
Spreker 1: Hans de Witte, Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed
Droogte, bodemdaling en funderingsrisico's
Spreker 2: Dirk de Jong, Kennis Centrum Aanpak Funderingsproblematiek
- 15.15 - 15.30 uur: Muzikaal intermezzo
- 15.30 - 16.30 uur: Paneldiscussie o.l.v. Willem Messchaert met
- Bernard Brons, Restauratiefonds
 - Hans de Witte, Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed
 - Frank van Lier, Kennis Centrum Aanpak Funderingsproblematiek
- 16.30 - 16.45 uur: Uitreiking Stolp Award
- 16.45 - 17.00 uur: Muzikale afsluiting
- 17.00 - 18.00 uur: Tijd voor afsluitend hapje en drankje.

Het is nog mogelijk om het Oogstfeest te volgen via een livestream mits voldoende belangstelling. U heeft dan ook de mogelijkheid om vragen in te brengen via de telefoon/ whatsapp. U kunt zich nog per mail opgeven voor het deelnemen via livestream door u snel aan te melden via info@boerderijenstichting.nl.

ONZE NIEUWE WEBSITE GAAT LIVE IN OKTOBER 2023!

In oktober 2023 gaat onze vernieuwde website live en wij zijn erg blij en tevreden met het resultaat. We hebben ons uiterste best gedaan de website meer overzichtelijk te maken, waardoor de verschillende onderwerpen beter vindbaar zijn.

In samenwerking met ipsis te Hoorn hebben wij de oude website opgeschoond, een nieuwe indeling gemaakt die nu met slechts één muisklik is te bereiken en de website een nieuwe, frisse uitstraling gegeven. De vertrouwde pagina's zullen er dus wat anders uitzien dan u gewend bent, maar we hopen dat u het zoeken en vinden nu als gebruikersvriendelijker ervaart.

Zodra de website live gaat laten we het u weten. Wanneer u opmerkingen heeft of vragen kunt u natuurlijk contact met ons opnemen.

Monique Beemsterboer

VACATURE ADVISEUR BIJ BSNH

De Boerderijenstichting Noord-Holland adviseert op verzoek van stolpeigenaren en gemeenten bij restauratie, verduurzaming en sloop- en bouwvergunningen van de stolp. Het doel hierbij is zoveel mogelijk de oorspronkelijke bouwstijl en omgeving van de stolp te behouden. Hiervoor beschikken wij over een team van adviseurs met kennis en ervaring op dit gebied. Wij zijn op zoek naar verdere uitbreiding van dit team.

Welke enthousiaste fans van de stolp komen ons team van adviseurs versterken?

Adviseurs

- formuleren en beoordelen het ruimtelijk omgevingsbeleid ten aanzien van het behoud van stolpboerderijen;
- adviseren gemeenten bij de opstelling van omgevings- en erfgoedbeleid ten aanzien van het behoud van stolpen;
- stellen zienswijzen op bij ruimtelijke plannen waarbij stolpen in het geding zijn;
- beantwoorden uiteenlopende (advies)vragen die bij BSNH binnenkomen;
- ondersteunen eigenaren/gemeenten bij discussies over

- renovatie en/of herbouw van stolpen;
- voeren een eerste bouwkundig onderzoek uit;
- leveren een bijdrage aan discussies over sloopvergunningen van historische stolpboerderijen.

Onze adviseurs

- hebben ervaring dan wel affiniteit met ruimtelijke ordening en openbaar bestuur of
- beschikken over een achtergrond als bouwkundige, bouw-historicus, dan wel erfgoeddeskundige of
- hebben kennis op het gebied van verduurzaming;
- hebben een vlotte schrijfstijl en zijn enkele dagdelen per maand beschikbaar.

Wat bieden wij?

- Het gaat hier om een vrijwilligersfunctie met vergoeding voor gemaakte kosten.

Belangstelling?

Mail of bel dan met Henk de Visser,
h.devisser@boerderijenstichting.nl, 06 46423314 of
Gerrit Jan van de Lagemaat,
secretaris@boerderijenstichting.nl, 06 57712179.

EEN ENERGIEZUINIGE STOLP UIT DE GOUDEN EEUW

In Westfriesland wemelt het van de fraaie stolpendorpen. Oosterblokker is daar een voorbeeld van en één van de boerderijen in dat dorp is eigendom van Jon van Diepen en Sandra Duin. Zij verbouwden het pand niet alleen, maar verduurzaamden het bovendien tot in de puntjes. Dit jaar ging een wens van Jon in vervulling: de stolp werd gedateerd met behulp van dendrochronologisch onderzoek. Met als resultaat dat ze voortaan kunnen zeggen dat zij wonen in een huis uit de Gouden Eeuw.

Bouwjaar

Wat direct opvalt is de karakteristieke voorgevel van de boerderij, met banden van gele bakstenen en boogjes boven de ramen. Deze kenmerken dateren de gevel in de periode 1900-1910. De voorgevel is dus ruim 100 jaar oud, maar de bouw van de stolpboerderij ligt veel verder terug in de tijd. Dat had Jon al ontdekt bij het uitpluizen van de oude kadasterkaarten: begin 19e eeuw is de stolp in de huidige vorm al getekend op een

< De stolpboerderij van Jon en Sandra in Oosterblokker.

kaart. De vorige eigenaar had ergens het jaartal 1742 op het vierkant zien staan. Zou dat het bouwjaar zijn? Jon wilde dit graag weten en vroeg daarom voor zijn 50e verjaardag een bijzonder cadeau, namelijk dendrochronologisch onderzoek aan het grenenhouten vierkant van de boerderij. Aldus geschiedde en uit het onderzoek op de boorkernen uit het vierkant bleek dat de bomen tussen het voorjaar van 1648 en de vroege maanden van 1652 zijn gekapt in het zuiden van Noorwegen. De stolp moet dus in of kort na 1652 zijn gebouwd.

Stolpenvirus

Jon en Sandra zijn goed bekend met stolpen, want beiden zijn afkomstig uit Westfriesland. Sandra komt uit Zwaagdijk-Oost, Jon groeide op in een stolpboerderij in Oosterblokker. De vader van Jon, Joop van Diepen, was een bevlogen pleitbezorger van het erfgoed van Westfriesland en oud-bestuurder van de Boerderijstichting. Hij hield zich met name bezig met het West-friese dialect, maar ook voor de stolpboerderijen had hij veel aandacht. Toch is het ‘stolpenvirus’ niet direct overgeslagen op Jon. Lange tijd woonden hij en Sandra met plezier in Amsterdam en hadden zij geen behoefte om terug te gaan

naar hun geboortegrond. Tot ongeveer 15 jaar geleden. Toen bedacht Jon dat hij graag in een stolpboerderij wilde wonen. ‘Het zijn mooie gebouwen, oud en authentiek, en er zit vaak veel ruimte omheen’, beargumenteert hij zijn keuze. Sandra vond dit ook een goed idee en in 2011 kochten ze de stolp in Oosterblokker. Na een flinke verbouwing konden zij de boerderij eind 2012 betrekken. Enige jaren later heeft het pand de status van gemeentelijk monument gekregen. Jon en Sandra vonden dit prima. ‘Het voelt als erkenning voor onze prachtige boerderij en de subsidie voor onderhoud is mooi meegenomen’, aldus Jon.

Koeienstal

De woonvertrekken zijn bij de verbouwing flink aangepakt, maar toch zijn hier nog veel historische details te vinden. Oude paneel- en bedstededeuren, zolderbalken uit de 17e eeuw, houten wanden van de koeienstal en zelfs een stuk eikenhouten wandbetimmering (zogenaamd wagenshot) uit de 17e eeuw. Dit laatste kwam achter een gipswand tevoorschijn en is nu als pronkstuk behouden in de werkkamer van Jon. Aan de achterkant van de boerderij bevond zich vroeger de

koeienstal. Een nietsvermoedende bezoeker ziet hier inderdaad een heel authentieke stal, zoals in sommige stolpboerderijen bewaard is gebleven. Maar schijn bedriegt: bij de aankoop van de boerderij in 2011 was vrijwel niets van de oude stal bewaard, alleen de zolderbalken waren nog aanwezig. Onder de moderne vloer bleek het originele looppad van gele bakstenen te liggen en dit bracht Jon op het idee om de authentieke stal terug te brengen. Hij heeft hiervoor oude onderdelen van koeienstallen gedemonteerd in stolpboerderijen die zouden worden afgebroken. Deze onderdelen, onder meer houten koeschotten, complete houten wanden, stijlen en de bakstenen rand van de mestgoot, heeft hij vervolgens in de stolp in

Oosterblokker herplaatst. Het resultaat is een verbluffend origineel uitziende stal, die bovendien is aangekleed met oude werktuigen, een spatschot achter de mestgoot en een kokosloper op de koegang. Achter een deur in de stal gaat een moderner element schuil: een toilet dat in de jaren vijftig aan de stolp is toegevoegd. Toen heel modern, nu heel gedateerd. Maar Jon en Sandra zien ook de historische waarde van dit ‘kleinste kamertje’ en laten het zoals het is.

Duurzaam

Jon houdt zich voor zijn werk bezig met trainingen over energie-(labels) en het toekennen van energielabels aan woningen en

- ^ Dendrochronoloog Sjoerd van Daalen neemt boorkernen uit de balken van het vierkant.
- < De schuur achter de stolp met op het dak zonnecollectoren.
- > Jon en Sandra voor de houten gevel aan de zijde van de dars.

INBREIPROJECT HOOFDDORP ROND DUBBEL VIERKANT (2)

^ Oude paneeldeuren in het voorhuis van de stolpboerderij.

^ Het toilet uit de jaren vijftig in de koeienstal.

weet daardoor alles over het energiezuinig maken van panden. Jon: 'Onze stolp is een monument en hoeft daarom geen energielabel, maar om duurzaamheidskorting voor de hypotheek te krijgen is toch een energielabel aangevraagd en dit is op A uitgekomen'. Het woongedeelte is uiteraard goed geïsoleerd en staat als een 'doos-in-doos' binnen de stolp. De dars en een groot deel van de hooiberg en de kap zijn nog in originele staat, je kijkt hier tegen het rieten dak aan. Jon is van mening dat je een (grote) stolpboerderij niet helemaal moet inbouwen met woonvertrekken. 'Beter is om een deel te gebruiken als opslag of garage en de leefruimtes relatief klein te houden. En zorg dat je ze kunt afsluiten van elkaar, dan hoef je niet altijd alles te verwarmen'.

Aanvankelijk werd de stolp alleen verwarmd door middel van vloerverwarming. Op koude dagen bleek dit echter onvoldoende te zijn, waardoor later enkele radiatoren en een houtkachel zijn toegevoegd. Het warme water voor verwarming en douche wordt niet geproduceerd door een cv-ketel, maar door een pelletketel. Deze wordt gestookt met korrels van geperst (rest)hout, zogenaamde pellets. Op deze manier heb je geen gas nodig, maar het heeft ook nadelen: 'De pelletketel moet handmatig worden bijgevuld en de opslag van de zakken met pellets neemt veel ruimte in beslag. Ook zijn de korrels sinds het uitbreken van de oorlog in Oekraïne duurder geworden'.

Erf

Ook op het ruim 3000 m² grote erf bevinden zich, keurig uit het zicht van voorbijgangers, onderdelen van deze duurzame stolp. Op de schuur achter de boerderij liggen zonnecollectoren, waarmee water wordt verwarmd. In de zomer is dit voldoende voor het warme douchewater, waardoor de pelletketel in deze periode uit kan. Bij de kas zijn nog enkele zonnepanelen te vinden. Jon heeft uitgerekend hoeveel panelen hij nodig heeft voor hun stroomverbruik. Jon: 'Ik wil niet meer opwekken dan we direct zelf verbruiken. Nu is stroom terugleveren financieel nog interessant, maar dit gaat in de toekomst veranderen'.

De stolp is helemaal toekomstbestendig, maar klaar zijn Jon en Sandra nooit. Naast het onderhoud aan het pand vraagt het erf met bloemenborders, moestuin en hoogstamfruitbomen om tijd en aandacht. Maar na al het werk is het goed toeven in hun comfortabele woning. Zij weten: je kunt heel gerieflijk wonen in een 17e-eeuwse stolpboerderij.

DD

Op verzoek van Jon is West-Friesland steeds zonder streepje geschreven. Zijn vader Joop was voorvechter van deze schrijfwijze.

Plaatselijk 'correspondent' Dirk Metselaar heeft het bovenvermelde project afgelopen periode voor ons op de voet gevolgd en met deze nieuwe serie foto's is goed te zien hoe de vernieuwbouw van stolpboerderij De Landman vordert.

'Ontdek het vierkant', was de opmerking van Dirk bij diens eerste foto in deze tweede serie en zijn uitspraak spreekt wat dit betreft geheel voor zich. Waar de stolp bij agrarisch gebruik hooi, vee en mens onder een dak huisvest, blijkt bij een nieuwe bestemming als wonen (zoals in dit geval) het grote volume in meerdere ruimten opgedeeld te kunnen worden. Het voordeel is dat de stolpboerderij met deze herbestemming een nieuwe economische drager krijgt, waardoor dit gemeentelijk monument behouden kan blijven. Ook de relatie met de agrarische geschiedenis van de Haarlemmermeer blijft op deze manier intact. Infrastructurele werken zoals hier een nieuwe woonwijk als uitbreiding van Hoofddorp, brengen meestal sloop van gebouwen in het buitengebied met zich mee. Dat dit vaak stolpboerderijen zijn, hoeft verder geen betoog. Des te mooier is dit initiatief waar een stolp onderdeel wordt van een uitbreiding en zelfs zodanig dat de gemeente De Landman heeft voorgedragen als mogelijke kandidaat voor de titel 'monument van het jaar'. Dit heeft rechtstreeks te maken met het thema 'Levend Erfgoed' van de Open Monumentendagen 2023, omdat de gemeente van mening is dat de gekozen aanpak (De Landman als inbreiproject op te nemen in de uitbreidingsplannen van Hoofddorp) het erfgoed in brede zin voor de toekomst levend wordt gehouden. Inwoners van de Haarlemmermeer worden gevraagd hun stem uit te brengen.

Dirk zal ons in een volgend fotoverslag zeker op de hoogte stellen van de uitkomst.

Ten slotte de foto's. Links verschijnen de eerste binnenmuren tussen de vierkantstijlen. Aan de open ruimte van de hooiberging van het dubbele vierkant komt een einde, maar de uiterlijke vorm, erf en boomgaard blijven. Zoek het vierkant op deze foto. Zie hoe snel overigens ook de nieuwbouwwijk is gegroeid. Uit de grond gestampt in hoog tempo.

De tweede foto (rechts) geeft vanuit een iets andere hoek een duidelijke kijk op de nieuwe indeling. Het oorspronkelijke, grote volume geeft hiervoor de ruimte. De nok is nagenoeg bereikt en de contour van de topgevel is al waarneembaar. We wachten in spanning op de volgende serie foto's.

WM

ISOLATIE VAN EEN STOLP: KEUZES TE OVER

Als een stolp een woonbestemming krijgt, komt onvermijdelijk de kwestie van isolatie om de hoek kijken. Maar hoe pak je dat aan bij zo'n reusachtig gebouw? Welke materialen zijn aan te bevelen? De ontwikkelingen gaan de laatste jaren razendsnel, er valt steeds meer te kiezen. Lange tijd was de terugverdientijd een centraal begrip, nu denken we meer aan de (klimaat)voordelen van lage temperatuurverwarming en aardgasvrij wonen. De klimaatcrisis en de hoge energieprijzen van de laatste twee jaar hebben tot een brede bewustwording geleid. Veel motivatie, kortom, voor isolatie.

FOTO: DE GROENE MENUKART VOOR STOLPBOUW - WWW.DEGROENEMENUKART.NL/JANDELIK/BOERDERIJEN

Dit verhaal is bedoeld als een voorzet. We zijn als redactie benieuwd naar ervaringen met het isoleren van stolpen (of oude huizen). Vuistregels, sappige verhalen, dingen die faliekant misgingen, *do's-and-don'ts* - alles is welkom (ook mooie en/of illustratieve foto's). De twee projecten Stolpenmeesters (zie nieuwsbrieven 105 en 107) toonden aan dat aardgasvrij wonen in een stolp mogelijk is, maar de studenten die de projecten uitvoerden, hoefden niet op de kosten te letten.

Nieuwsbrief 12

Eerst een duik in de geschiedenis. In 1994 verschijnt voor het eerst technische informatie over isolatie in dit blad. De befaamde architect en stolpen(ver)bouwmeester Cornelis de Jong schrijft een stuk over het isoleren van een stolpkap met dakpannen. 'De panlatten rusten op sporen, dat zijn dunne rondhouten stammetjes van circa 12 cm doorsnede. Tussen die sporen is riet aangebracht als isolatie. Om dat riet op te sluiten zijn ook latten gespijkerd onder tegen de sporen, evenwijdig aan de panlatten. Zo ontstaat een soort lattenweefsel met riet ertussen. Een dergelijke dakafdekking is uitstekend voor boven een veestal. De vochtige, warme koedamp kan goed verdwijnen tussen het riet. Het riet isoleert de stal voldoende. Voor een zolderkamer is de isolatie echter onvoldoende.'

De uitgangssituatie

Cornelis de Jong begint met de uitgangssituatie van een stolp-in-bedrijf. De kap was gedekt met riet of met dakpannen met riet ertegenaan, voor enige isolatie (en vochtregulering als de koeien op stal staan). In de winter was een flink deel van de stolp gevuld met hooi. Alleen het woongedeelte werd verwarmd. Dat was meestal niet groot, met houten wanden en

vloeren. De ramen waren voorzien van binnen- of buitenluiken die bij strenge vorst gesloten werden. Een rij bedsteden stak soms uit in het hooicompartment en lag 's winters dus onder een dikke laag hooi.

De constructie was wat tegenwoordig '*damp-open*' wordt genoemd: gevel, vloer en kapconstructie waren doorlaatbaar voor waterdamp. Ze konden condens opnemen en naar buiten afgeven. Zo kon vocht, afkomstig van koeien, mensen, de keuken enzovoort van binnen naar buiten. Met andere woorden: stolpen hadden natuurlijke ventilatie.

Ook vroeger deed men aan na-isolatie. Daarvoor werden bijvoorbeeld boekweitdoppen gebruikt, of turfmoel, houtkrullen, vlasafval. Op de site van de Rijksdienst Cultureel Erfgoed is een prachtige brochure te vinden over 'Historische isolatiematerialen' (tevens de titel).

Damp-dicht

Terug naar het advies van Cornelis de Jong uit 1994. Na overleg met Rockwool en Bouwcentrum Nederland beveelt hij aan om aan de binnenkant van de kap een laag mineraalwol van 7,5 centimeter te bevestigen, daartegenaan een 'dampremmende folie', en dat weer af te werken met gipsplaat of een houten beschieting (later werkt hij nog na-isolatie van buitenaf en voor rieten daken uit).

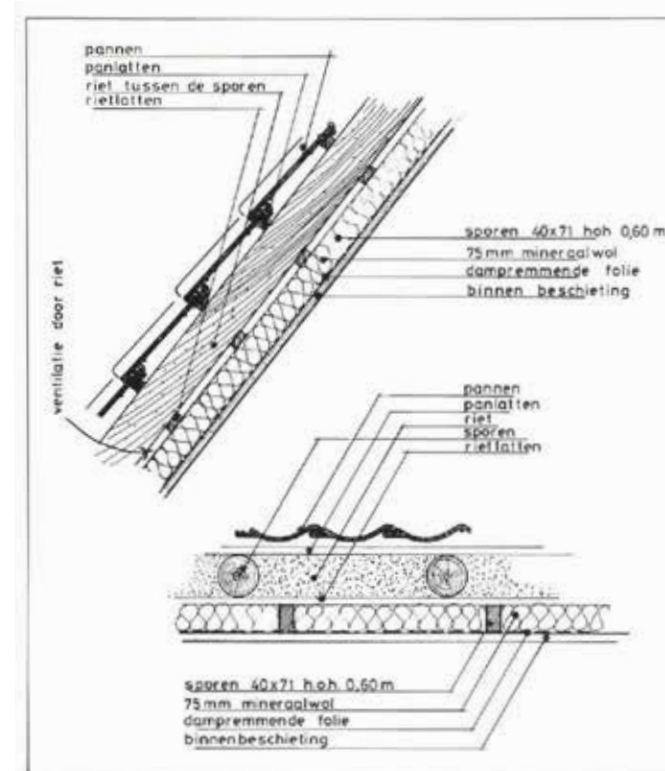
Op hoofdlijnen is deze benadering in Nederland nog steeds gangbaar: '*damp-dicht met mechanische ventilatie*' (Piet Tamis, bouwkundig adviseur van de Boerderijstichting, adviseert dit ook). Meteen achter de afwerklaag - zoals gipsplaat - zit een folie die voorkomt dat waterdamp van binnen naar buiten kan. Deze damp-dichte folie voorkomt dat waterdamp de constructie binnendringt en daar condenseert, dat vermindert de isolerende werking en schimmel kan de constructie aantasten. Aan de buitenzijde, direct onder de dakpannen, zit een tweede folie die juist damp-open is (maar wel waterdicht). Resultaat is een goede isolatie waarbij vocht uit de constructie naar buiten kan; regen en wind kunnen er niet doorheen.

Nadeel van 'damp-dicht' is dat het binnenklimaat is afgesloten van de buitenwereld. Condens kan niet van binnen naar buiten, het huis 'ademt' niet. Dat maakt een goede luchtverversing noodzakelijk, in de vorm van mechanische ventilatie. Een variant is balansventilatie: daarbij wordt warmte uit de uitgaande lucht teruggewonnen en meegegeven aan de inkomende lucht.

Conclusie: in deze benadering verandert een stolp van een damp-open constructie met natuurlijke ventilatie in een damp-dicht geheel met mechanische ventilatie.

Isolatie: de eerste klap is een daalder waard

Niet alle isolatiematerialen isoleren even goed. Met bijvoorbeeld hennep heb je voor hetzelfde resultaat een bijna twee keer zo dikke laag nodig als met PIR. Terzijde: bij brandbaar isolatiemateriaal (zoals PUR, maar ook organische materialen

zoals vlas, hennep en gerecycled katoen) is afdekken met een brandwerende laag geboden.

Uiteindelijk bepaalt de warmteweerstand - de zogenaamde R-waarde - van de hele constructie (gevelmuur, kap of vloer) de mate van isolatie. Daarbij geldt niet: hoe meer isolatie, hoe beter. Integendeel: na een goede eerste isolatieslag levert extra isolatie niet zoveel winst meer op!

Een niet-geïsoleerde buitenmuur met een warmteweerstand R van 0,35 geeft een warmteverlies van ongeveer 100 Watt per vierkante meter. Als je isoleert en de R wordt 2,5 - goed haalbaar - dan gaat het warmteverlies omlaag van 100 naar 14 Watt per vierkante meter, een enorme daling. Verdubbel je de R vervolgens naar 5, dan daalt het warmteverlies van 14 naar 7 Watt per vierkante meter. Kortom, de eerste klap is een daalder

waard. Elke verdere klap is veel duurder doordat de isolatie-winst afneemt. Dit betekent dat je isoleren 'in één keer goed' moet doen. Bij een grondige verbouw of bijna-nieuwbouw is wat meer isolatiemateriaal best een optie, de extra kosten zijn dan beperkt. Bij stolpen spelen de enorme afmetingen van het buitenoppervlak natuurlijk mee. Dan kan iets minder warmteverlies per vierkante meter natuurlijk aardig optellen. Overigens kun je natuurlijk ook de kap de kap laten, en de binnenruimte opdelen in verschillende goed geïsoleerde 'dozen'.

Natuurlijke ventilatie: een stulp die ademt?

Tot slot staan we stil bij een radicaal andere keuze. In principe is het mogelijk om damp-open te (ver)bouwen en isoleren, met natuurlijke ventilatie als resultaat. 'Door het gebruik van

vochtregulerende materialen in de constructie, wordt damp-dichte folie overbodig gemaakt. De materialen zorgen ervoor dat het vocht dat in de constructie dringt wordt afgevoerd naar buiten,' aldus een uitgebreid artikel op de website www.eco-logisch.nl.

Deze benadering sluit aan bij de oorspronkelijke natuurlijke ventilatie van stolpen. Door de grote afmetingen zijn er in stolpen grote ruimtes met veel hout mogelijk, die 'ademen'. Damp-open bouwen geeft een gezond binnenmilieu en een koeler huis in de zomer. Vuistregel is dat de gebruikte materialen van binnen naar buiten steeds damp-opener moeten zijn. Daarbij horen natuurlijker materialen als hout, damp-open geperste houtvezelplaten en materialen als vlas, hennep, schapenwol of gerecycled katoen. Ook voor afwerking zijn er damp-open materialen zoals de ouderwetse kalkmortel, leemverf en leemstuc.

Als er goed gebouwd wordt, is mechanische ventilatie niet nodig. Belangrijk daarbij is het voorkómen van koudebruggen, bijvoorbeeld bij balkkoppen en bij de aansluiting van de kap op de gevel. Op dat soort plekken ontstaat gemakkelijk condens en dus schimmel. Een eis uit het Bouwbesluit is verder een goede ventilatie van de natte ruimtes - badkamer, toiletten, keuken. Het is dan ook raadzaam om die ruimtes direct aan de gevel te positioneren.

Vraag

We eindigen net zoals we begonnen, met een vraag: wie heeft er ervaring met een gerestaureerde, goed geïsoleerde woonstulp met natuurlijke ventilatie?

NvdW

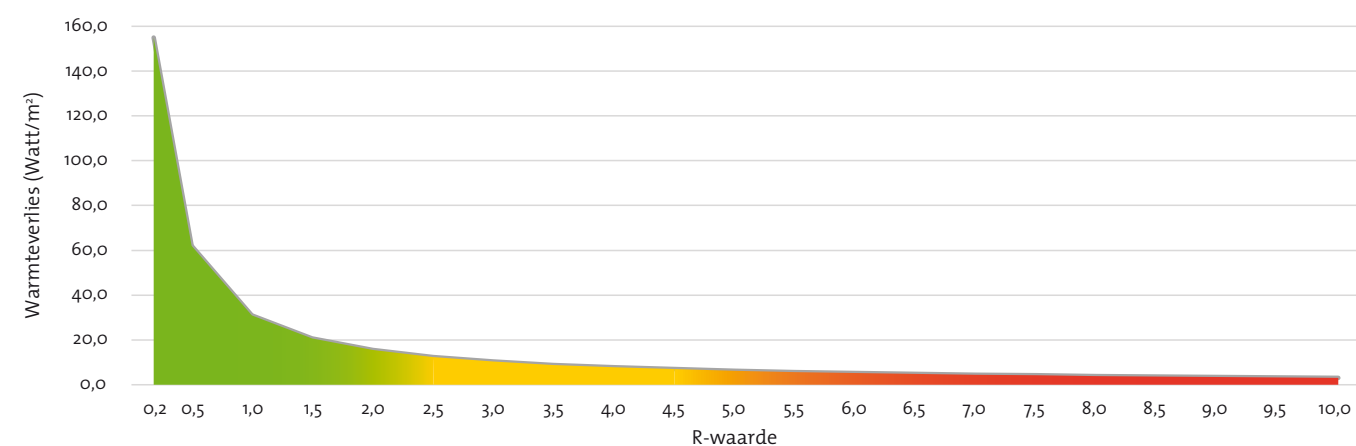
Met dank aan Wilma Eelman, Hans Iwema, Maarten Koning, Meindert Nieuweboer en Piet Tamis.

Bronnen

- Adviezen Cornelis de Jong: website Boerderijstichting: nieuwsbrieven 12, 27 en 28
- Artikelen over project Stolpenmeesters over verduurzaming: nieuwsbrieven 105 en 107
- www.eco-logisch.nl voor informatie over damp-open bouwen
- Website Rijksdienst Cultureel Erfgoed voor brochure 'Historische isolatiematerialen'
- www.stichtingerm.nl: Stichting Erkende Restauratiekwaliteit Monumentenzorg
- Foto's: De Groene Menukaart voor Stolpboerderijen - over verduurzaming van monumenten www.degroenemenukaart.nl/nl/landelijk/boerderijen
- www.erfgoedalkmaar.nl

- > *Dakisolatie: schuin dak binnenzijde*
- > *Gevelisolatie: houtskeletisolatie Zaanse Schans*
- > *Ventilatie: balansventilatie met wtW buizen*
- > *Vloerisolatie: vloer vervangen/renovatievloer*

Warmteverlies/m² bij verschillende R-waarden (bij -10 °C buiten en 21 °C binnen)

GA ZORGVULDIG TE WERK BIJ HET NA-ISOLEREN VAN JE MONUMENT

In het Erfgoed Magazine Alkmaar (2023 nr. 67, ook op de website) geeft monumentenadviseur Christiaan Griffioen zes tips over na-isolatie. We nemen ze hier bewerkt over.

1. Onderzoek en documenteer

Doe voor je begint goed onderzoek naar de bouwgeschiedenis van de stulp. Zorg ervoor dat je een grondig begrip hebt van de oorspronkelijke materialen, de constructiemethoden en de bouwstijl.

2. Vraag deskundig advies

Raadpleeg altijd een deskundige, bijvoorbeeld een ervaren architect, een restauratiespecialist of een energieadviseur met kennis van stolpen. Zij kunnen je helpen bij de verschillende keuzes en het vinden van geschikte isolatiemethoden.

3. Kies duurzame materialen

Kies materialen die passen bij de historie. Natuurlijke isolatiematerialen zoals schapenwol, hennepvezels of cellulose zijn

vaak geschikte opties. Het is materiaal dat ademt, en dat is nodig voor de vochtregulatie.

4. Isolatie aan de binnenkant

Isolatie aan de binnenkant van gevel of dak is vaak de meest geschikte optie om het monumentale karakter van een pand te bewaren. Het isolatiemateriaal mag niet zichtbaar zijn vanaf de straat en de architectonische details mogen niet worden aangetast.

5. Aandacht voor ventilatie

Zorg voor een goede balans tussen isolatie en ventilatie. Monumentale panden vragen vaak om een specifieke ventilatie-aanpak om vochtproblemen en condensatie te voorkomen.

6. Informeer naar subsidiemogelijkheden

De rijksoverheid en het Nationaal Restauratiefonds bieden financiële ondersteuning bij het na-isoleren van monumentale panden.

STOLP VERKOPEN?

Vraag naar onze gespecialiseerde aanpak

www.kwantesmakelaardij.nl
Middenweg 9 - Andijk - 0228 592244

slaapkenner™
THEO BOT

Voor gewoon een goed bed!

Dorpsstraat 162, Zwaag | Gratis parkeren!
telefoon 0229 - 237228
www.theobot.nl

Aandacht voor ambacht

PRONK BOUW
BOUWEN RESTAUREREN LEIDEKKEN

Machinestraat 2, 1749 DT Warmenhuizen
(0226) 391374 • info@pronkbouw.nl
in f @ www.pronkbouw.nl

onderlinge
waterland | de veenhoop

Speciaal voor de brandverzekering van rietgedekte panden.
Goede voorwaarden met lage premies.

Raadhuisstraat 1, 1474 HE OOSTHUIZEN, telefoon 0299 401578
www.onderlingewaterland.nl, info@onderlingewaterland.nl

BOEKBESPREKING

EEN PRACHT LAND VAN WATER

Het Wormer- en Jisperveld is een natuurgebied van 2.200 hectare, gelegen tussen Wormer, Jisp, De Rijk en Purmerend, waarvan 641 hectare in beheer is van Natuurmonumenten. Het grootste deel is Natura 2000 gebied. Het Veld, zoals de inwoners uit de omgeving de lappendeken van water en land kortweg noemen, is het resultaat van duizend jaar lang ploeteren, graven, baggeren, vloeken, sjouwen en bidden.

In de Romeinse tijd was het Veld onderdeel van een enorm veenmoeras dat zich uitstrekte van de Noord-Hollandse kust tot voorbij Friesland en Overijssel. Het moeras werd doorsneden door veenstromen en meertjes. Het woeste en ontoegankelijke moerasbos werd door boeren in de Middeleeuwen ontgonnen en rond 1300 was het moeras verdwenen en werd de polder een weidegebied, met duizenden sloten. Na de 80-jarige oorlog (1568-1648) kwam het drassige weidegebied tussen welvarende droogmakerijen te liggen, met tientallen molens die vrijwel dag en nacht draaiden, waar constant getimmerd en gebouwd werd en het een komen en gaan was van handelaren in stijf sel, meel, scheepsbeschuit, olie, hout, papier, melk, boter en kaas. Over het Zwet voeren kleine schui-

ten met handelswaar heen en weer naar Amsterdam. Zo werd het Wormer- en Jisperveld het eerste industriegebied van Europa.

Nu is het Veld door het natte grasland een belangrijk gebied voor weidevogels. Natuurmonumenten wil dit belangrijke cultuurlandschap behouden. Net als elders in Nederland is ook hier sprake van een afname van het aantal weidevogels. Maar de aantallen in het Veld zijn nog behoorlijk hoog. Dat is de reden waarom Natuurmonumenten de omstandigheden voor weidevogels wil optimaliseren.

Planten, roofvogels, uilen, vlinders, libellen, zoogdieren en vissen krijgen ruime aandacht in dit boek. Doordat het water van redelijk brak naar zoet is veranderd zijn een aantal vissoorten vrijwel verdwenen, zoals spiering, stekelbaars en snoekbaars. Daarvoor in de plaats kwamen ongewenste exoten als: gibel, wolhandkrab, rivierkreeft en koikarper. Ondanks dat is het Veld nog altijd een heerlijke plek om in te vertoeven. En dat moet zo blijven.

Het boek is informatief en geïllustreerd met fraaie foto's. Een aanrader voor mensen die geïnteresseerd zijn in dit bijzondere stuk Noord-Holland.

De toegangspoort tot het Veld is het bezoekerscentrum Stichting De Poelboerderij, gevestigd in een stolp. Deze vrijwilligersorganisatie richt zich op natuurbeheer, natuur-educatie en voorlichting over het Wormer- en Jisperveld. De Poelboerderij is een bezoek meer dan waard. De aanzet voor 'Een Pracht Land van Water' is gegeven door Frits Hendrikse, die in 2019 overleed. Onder andere met geld uit zijn erfenis is dit boek tot stand gekomen.

'Een Pracht Land van Water' is een uitgave van De Poelboerderij in samenwerking met Uitgeverij Noord-Holland.

Geschreven door diverse auteurs.

Voor € 15,95 te koop bij De Poelboerderij,
www.poelboerderij.nl/boeken.

HET BUITENHUIS, GASTVRIJ RESPIJTHUIS IN EEN STOLP

Langs de lange rechte Noorderweg tussen Wormer en Wijdewormer, met aan weerszijden een wegsloot en daaroverheen tal van bruggetjes die leiden naar een respectabele reeks stolpboerderijen, bevindt zich ongeveer halverwege Het Buitenhuis. Een stolpboerderij met eromheen een ruim erf. Het uitzicht over de polder met daarboven prachtige hoge, Hollandse wolkenluchten is fenomenaal. In het westen draaien de molens van de Zaanse Schans en in het oosten steken de flats van Purmerend boven de dijk uit. Sinds februari 2022 is hier Het Buitenhuis gevestigd.

Het Buitenhuis is een logeerhuis waar mensen die zorgafhankelijk zijn, terecht kunnen als de mantelzorger even rust nodig heeft. Mantelzorgontvangers die dagelijks professionele zorg of begeleiding op maat nodig hebben, kunnen hier logeren. De mantelzorger kan dan even op adem komen en de zorg loslaten om bijvoorbeeld op vakantie te gaan. Degene die zorg nodig heeft, kan dan een tijdje uit de dagelijkse sleur bijkomen in een ruime rustige omgeving.

De boerderij, Noorderweg 104, Wijdewormer, gebouwd in 1974 is, nadat hij de boerderij-functie verloor, gekocht door Van Nek Vastgoed. Het bedrijf liet de stolp slopen en bouwde hem opnieuw op tot een appartementencomplex, dat perfect binnen de doelstellingen van Het Buitenhuis bleek te passen. Een ruime plek in een stolp waar het leven op een plezierige manier gevierd kan worden.

In de praktijk ontstaan

Projectleider Marjoleine van den Broek: 'Het idee van Het Buitenhuis is in de praktijk van de mantelzorg ontstaan. Toen mijn vader en zus niet meer voor zichzelf konden zorgen ben ik mantelzorger geworden. Ik had een baan en een gezin en dacht een half jaar nodig te hebben om gepaste zorg voor hen te regelen. Dat bleek een te optimistische gedachte. Niet alleen de dagelijkse zorg was zwaar, maar ook de zoektocht naar passende hulp. Ik kwam in een labyrint van regelgeving en instanties terecht. Het bleek dat wat ik zocht niet bestond.'

Wat zij miste was een mogelijkheid waar ze de zorg in een aangename omgeving even uit handen kon geven.

Nadat ze deze conclusie had getrokken, nam ze een kloek besluit en ging zelf iets ondernemen, haar idee groeide uiteindelijk tot een plan dat uitgewerkt kon worden. Er werd een businessplan gemaakt en daarmee ging ze de boer op. Na veel lobbywerk en onderhandelen met zorginstanties en gemeenten uit de regio is Het Buitenhuis uiteindelijk tot stand gekomen.

Pilotjaar

Na een pilotjaar bleek Het Buitenhuis in een grote behoefte te voorzien en draait inmiddels dankzij een intensieve samenwerking met de Zorgcirkel, het Zorgkantoor, het Zilverenkruis en de gemeenten Edam/Volendam, Landsmeer, Oostzaan, Purmerend, Beemster, Waterland, Wormerland en Zaanstad. 'Zonder deze samenwerking was dit project nooit van de grond gekomen,' benadrukt Marjoleine. 'Het Buitenhuis heeft zeven comfortabele een- en tweekamerappartementen voor gasten ter beschikking. Professionele zorg is dag en nacht aanwezig en voor de dagbesteding is een fijne groep vrijwilligers actief.'

Naast de logeerfunctie worden er plannen ontwikkeld voor uitbreiding van de dienstverlening.

Verblijf, ontmoeting, rondleiding en boeken

Het Buitenhuis biedt zijn gasten een huiselijke plek waar het goed toeven is. Er is een centrale ruimte met open keuken, eethoek en zithoek, een terras met uitzicht op een manege en plenty ruimte voor buitenactiviteiten.

Voor wie er eens wil kijken en kennismaken is een rondleiding mogelijk: hetbuitenhuis@zorgcirkel.nl of 06 21 91 54 61. Reserveren en boeken is eenvoudig: 088 55 99 777 of bemiddelingsbureau.collectief@zorgcirkel.nl.

Zo blijkt deze aangepaste boerderij een ideale plek voor het logeerhuis.

- < *Het Buitenhuis, huidige situatie.*
- ^ *De stolp voor de verbouwing.*
- ^ *Luchtopname huidige situatie.*
- ✓ *Interieur van een kamer.*

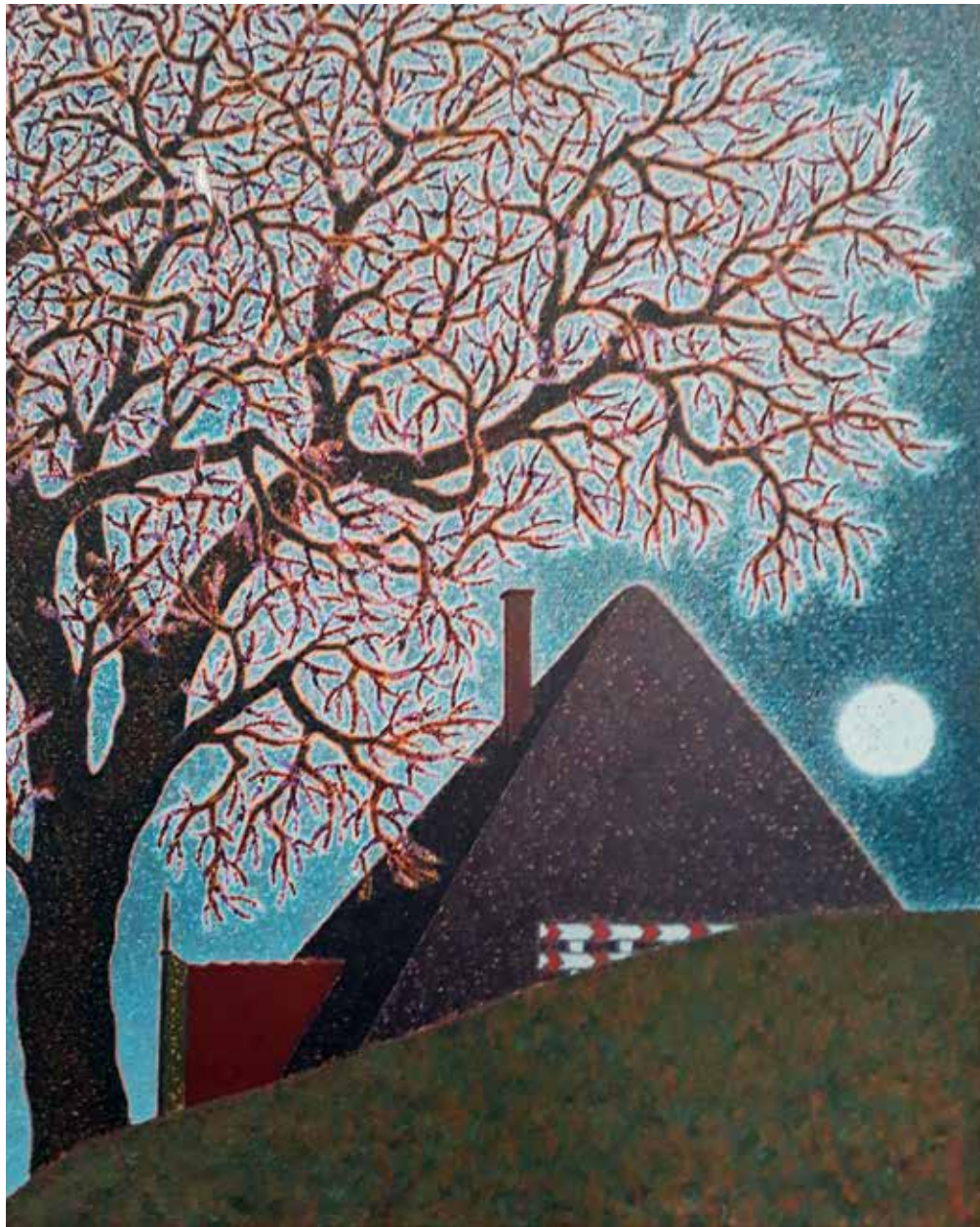
STOLPEN IN DE KUNST

CEES GROENEWOUDE KRAMER

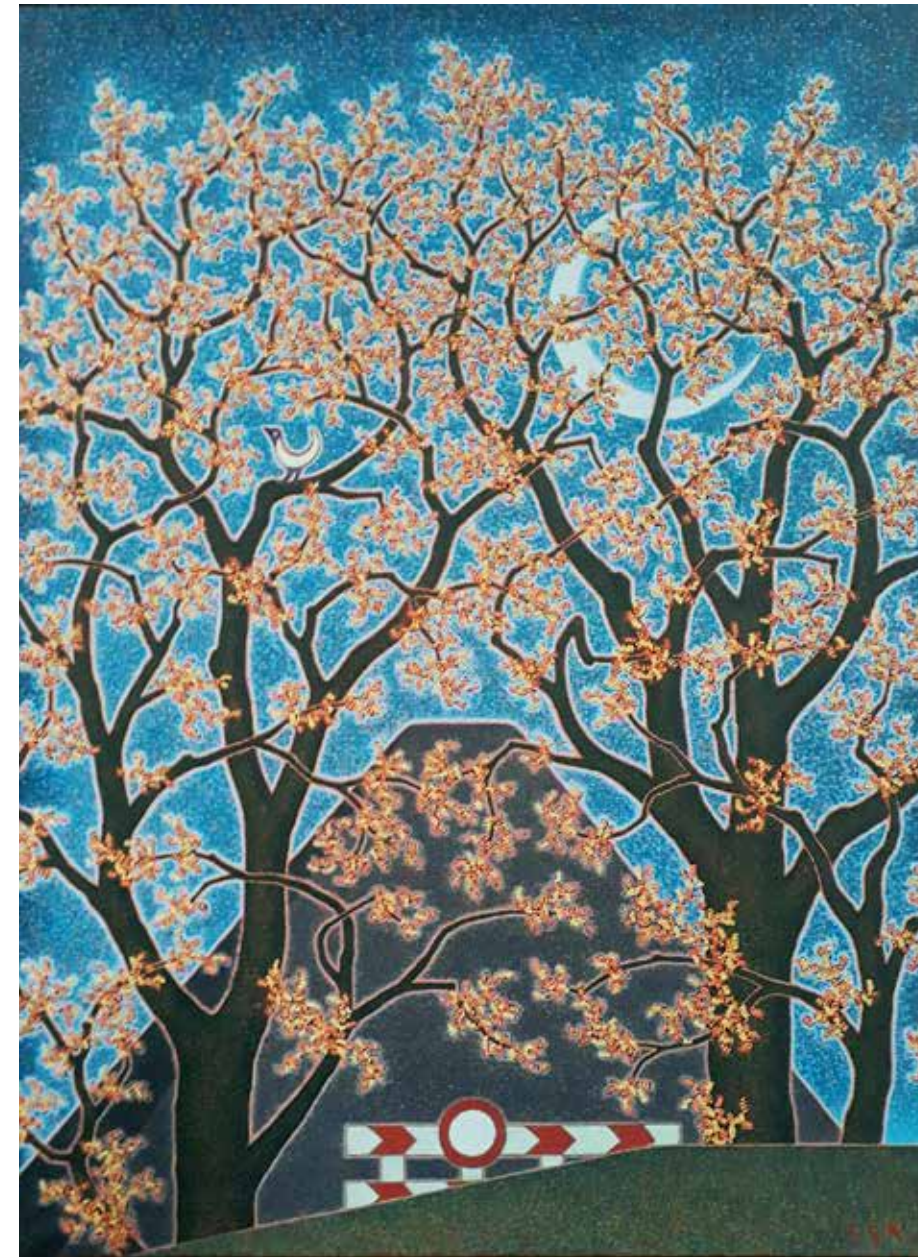
De stolpboerderij is al eeuwenlang een terugkerend onderwerp voor beeldend kunstenaars. Niet verwonderlijk, want de polderpiramide is karakteristiek in elk landschap, in veel dorpen en zelfs in menige stad. De Noord-Hollandse stolp valt op en wordt niet voor niets door kunstenaars verbeeld, door alle tijden en in uiteenlopende stijlen.

Dit voorjaar bezocht ik in de Grote of Sint-Nicolaaskerk te Oosthuizen uit belangstelling en nieuwsgierigheid voor een tentoonstelling van de inmiddels in 1998 overleden kunstschilder Cees Groenewoud Kramer. Het bezoek werd een zeer aangenaam weerzien met het werk van een man die ik uit de verte kende en onder wiens doeken ik met enige regelmaat vergaderde in het voormalige gemeentehuis van de gemeente Schermer: het statige herenhuis Wittenburg met erachter een aangebouwde kloeke stolpboerderij, waarin vernuftig de raadzaal was gesitueerd.

De tentoonstelling werd een klein feest en tot mijn grote vreugde hingen er twee schilderijen waarop het piramidale stolpdak een prominente rol innam. Kijk maar eens mee naar dit schilderij, waar een uit de kluiten gewassen, overwegend bruine en tevens bladerloze boom zich elegant en beschermend buigt over de stolp met topgevel achter een bultige dijk en een rood-wit geschilderd schrikhek, waar de op twee witte planken aan-gebrachte zes rode pijlen overduidelijk naar rechts wijzen. Als een signaal naar het overigens geheel afwezige verkeer vooral toch de stolp te sparen. Het in grijstinten uitgevoerde puntdak steekt in een stille nachtlucht vol blauwe zwe-men voorbij een melkwhite volle maan.

De vierkante bruinrode schoorsteen geeft op een eenvoudige manier cachet aan het stormvaste dak. De topgevel links versterkt dit idee en geeft de stolp evenwicht. De rode dakpannen, het lichtgroene waterbord en de dito minimalistische makelaar zijn kleine maar o zo belangrijke details in dit schilderij van Groenewoud Kramer. Zijn detaillistische manier van schilderen en zijn unieke kleurgebruik maken dat je ogen over de afbeelding blijven dwalen op zoek naar een ander sprekend onderdeel. De volle maan, die bijna overvol van doorschijnend wit lijkt, bijvoorbeeld. Of de groene bult in de voorgrond die her en der verrijkt met dotjes verschillende kleuren bruin bijna een onaantastbaar grondmonster is. Niet kwaad, maar een van een goedmoedige soort. Ten slotte valt je oog op een klein wit vogeltje op een van de hogere takken in de boom. Heel wit en toch viel de vogel je niet onmiddellijk op. Heel wit alsof de vogel het witte licht van de volle maan heeft opgezogen. De witte vogel is net zo mysterieus als het schilderij van Groenewoud Kramer ook in zijn totaliteit overkomt. Zijn specifieke kleurentaal is hier zeker debet aan, overigens net als de afbeelding van de stolp, de boom en de

dijk als geheel. In mijn verbeelding rij ik er zo naar toe, terwijl ik er voor sta en kijk.

Kleurendichter

Cees Groenewoud Kramer is in 1918 te Schermerhorn geboren en opgeleid tot technisch tekenaar. Werkzaam in Noord-Holland leerde hij zijn omgeving goed kennen. Later werd hij kunstschilder die - hoewel autodidact - door collega beeldend kunstenaars en verzamelaars zeer werd gewaardeerd en vanaf 1950 bekend werd door zijn stille achtererven en verscholen dijkhuizen. Waaronder voor wat mij betreft ook deze stolp gerekend mag worden. Maar het meest bijzonder is toch zijn volstrekt unieke schilder-techniek die nergens anders in de beeldende kunst wordt aangetroffen. Groenewoud Kramer gebruikt geraffineerde kleurharmonieën, waarmee hij zich een ware kleurendichter toont. Zijn werk lijkt pointillistisch, maar is dit beslist niet. Met zijn unieke gebruik van kleur in kleur wordt zijn werk tot een mysterie, verklaarde hij zelf. Echter altijd wel met een vleugje subtiele humor om al te grote ernst te vermijden. Zijn atelier was in het notarishuis 'De witte raaf' aan de Noordervaart te Stompetoren, waar hij een oeuvre van 300 schilderijen maakte die via ruim 60 tentoonstellingen hun weg vonden naar liefhebbers, verzamelaars, overheden, bedrijfsleven en musea. Cees overleed in 1998 te Enkhuizen.

Boek

Kunsthistorica Chiene Vos schrijft een monografie over leven en werk van Cees Groenewoud Kramer, een boek dat dit najaar verschijnt met daarin meer informatie over de kunstenaar en zijn werk. De titel luidt 'Cees Groenewoud Kramer, Grootmeester van Stille Mystiek'. Wie is geïnteresseerd kan deze rijk geïllustreerde monografie bestellen via info@chienevos.nl of via lia.pietersz@planet.nl. U begrijpt dat dit warm wordt aanbevolen. Daarom als toegift nog een schilderij met louter een stolpdak achter een dijk en een schrikhek en - hier met meerdere in jong blad staande - bomen. Het voorjaar naakt. De maan staat schuin en in het laatste kwartier waarvan het vogeltje in de boom vorm en kleur nabootst. Een bruin kopje, dat wel. Kan dit dan een kapmeeuw zijn?

32

KIEK 64

REACTIES

De foto met de stolp achter het excentrieke voorhuis leverde vrijwel onmiddellijk een reactie op, hoewel slechts gedeeltelijk correct naar later zou blijken. Maarten Koning (De Goorn) plaatst het ensemble in Hoorn waar het vanwege de aanleg van de Julianaweg in de jaren 1960 is gesloopt. In de opgegeven stad bestaat echter wel een Julianapark, maar geen Julianaweg.

Toeval of niet, maar Jos van der Lee (ook De Goorn) meldt in de navolgende reactie dat het ensemble zeker en vast in eerdergenoemde stad Hoorn stond en wel aan de Koepoortsweg 106, waar stolp en voorhuis in 1958 zijn gesloopt voor de aanleg van de Juniusstraat. Jos levert er een beschrijving bij uit het boek ‘Toen Hoorn nog Oud-Hoorn was...’ Hierin valt onder meer te lezen dat zelden een West-Friese stolp een zo vreemde liaison van boereneenvoud met neo-gothiek en een soort Chinoiserie-stijl heeft gekend als deze boerderij, die onderdak bood aan de tuinderij van de familie Spruit. Het voorerf had een al even wonderlijk sierelement, namelijk een met aarde gevulde zee-mijn uit WOI die als bloembak dienstdeed. In de zomer bloeide uit de gaten van het ontstekingsmechanisme uitbundig Oost-Indische kers boven het opschrift ‘Eens een helse mijn, nu een bloemfestijn’. Oranje boven, zou ik zeggen. De tekst van het boek voegt nog toe dat de familie Spruit dientengevolge uit bepaald aparte mensen moet hebben bestaan. De sloop van het complex is exact bekend: 1958. Het voorhuis paste naadloos bij de sinds de 17e eeuw door regentenfamilies gebouwde buitenhuizen aan de Koepoortsweg, in latere tijd aangevuld met de bouw van chique villa’s. Van die allure is nu weinig meer over, verzucht Van der Lee.

André Mus van het team Erfgoed van de gemeente Hoorn komt met eenzelfde verhaal en dus oplossing voor Kiek 64. Gesloopt in 1958 om ruimte te maken voor de Juniusstraat. ‘Het was

overigens een tuindersstolp’, hetgeen hij illustreert met een luchtfoto waarop voorhuis en stolp op de kop van een lang-gerekte, smalle kavel met daarop onder andere een lange rij kassen. Op dezelfde foto overigens nog een complex van voorhuis en stolp waarvan de stolp in dezelfde tijd verdween en het voorhuis bewaard bleef (mededeling van D. Duijn). Later komt André nog twee keer terug met aanvullende gegevens. Zo blijkt de Medemblicker architect Jacobus Nicolaas Vlaming (vader van architect Josephus Regnerus Vlaming uit Schagen) de ontwerper te zijn van het pand in opdracht van de eerdergenoemde familie Spruit. Dat gebeurde vermoedelijk rond 1870, waaruit we kunnen concluderen dat het opmerkelijke complex een kleine eeuw heeft bestaan. Weg helaas, maar gelukkig hebben we in dit geval de foto’s nog.

KIEK 65

Een aan flarden gewaaide Nederlandse vlag aan een stok staat prominent aan de grootformaat piron op het piramidale dak van de stolp van deze kiek vastgebonden. Er is kennelijk iets te vieren, getuige de duidelijk poserende groep mensen en dieren voor de achterzijde met de grote darsdeuren van deze eenvoudig ogende stolpboerderij.

Links de boerin en de boer, zij in een nette bloemetjesjurk en hij in een zondags pak met stropdas. Een kind in een wit jurkje en even witte kniekousen houdt haar moeder stevig vast, vingertje in de mond. Vader lijkt wat onwennig en steekt de rechterhand diep in de broekzak. Ze kijken net als de vier kinderen (op klompen, in overalls en werkkleren) bij de bakwagen recht in de camera van de fotograaf. De twee mannen in de bakwagen laden iets uit (of in) dat hun beider aandacht vraagt. De dieren hebben slechts belangstelling voor dat wat zij belangrijk vinden. De hond ruikt een vreemde geur in het gras, terwijl het paard is geïnteresseerd in het achtergebleven hooi dat nog in de tweeassige kar ligt.

Komt dit gezelschap juist aan of staat het op punt van vertrek? Onmogelijk te zeggen, maar die vlag wappert niet voor niets boven op het puntdak van de stolp. Eentje met weinig boerensier. De twee grote, rechte darsdeuren vormen het centrum van deze kiek en we zien rechts daarvan een gemetselde muur waarachter zich de korte regel bevindt. De deur naar de lange regel staat open, een halfroond stalraam is dicht en het andere staat wijd open. Een ijzeren stang dient voor de aansluiting van het elektra. De houten weeg, die uit elf overnaads gemonteerde brede planken bestaat, is even simpel als karakteristiek en een openstaande deur geeft toegang tot de dars. Een zesruiter brengt er daglicht binnen. De bakgoten hebben simpele

gootklossen. Opmerkelijk is dat het linker dakvlak verspringt, waardoor het voorste deel van de stolp de indruk van een voorhuis heeft. De bakgoot is een maatje forser en de zijmuur heeft twee gelijke T-ramen met aan de bovenkant een gebogen kalf. Onder een van de twee ramen een kelderraam. De muur is voorzien van een pleisterlaag. Op het dak een rechte schoorsteen en het gehele puntdak ligt onder de dakpannen. Twee dakramen - een van vier en een van zes dakpannen grootte - brengen daglicht in dars en hooiberging. Nog even aandacht voor de regenwaterafvoer met links een standaardpijp onder een verzamelbak en rechts een houten, taps toelopende afvoer van hout die aansluit op een regenput die nog juist zichtbaar is achter de bakwagen.

De foto en het knipsel bereikten mij bijna drie jaar geleden per post uit Oost-Knollendam met de vraag of er meer bekend is over deze stolpboerderij. De geijkte vraag in feite, die ik graag aan u doorspeel: wie weet meer over de afgebeelde stolp op deze bijzondere kiek? Antwoorden naar het secretariaat, zie colofon.

WM

33

Echtpaar Ouweltjes, Driehuizen, zondag 50 jaar getrouwd

Bruidegom maakt nog lange dagen in de boerderij
Driehuizen. Zondag a.s. is het vijftig jaar geleden dat het bruidspaar J. Ouweltjes-A. Roelofs voor de ambtenaar van de burgerlijke stand verscheen om zich in de echt te laten verbinden.
De bruid, nu 73 jaar, is een dochter uit een bakkersgezin, de jongste en enige nog in leven zijnde van de dertien kinderen van wijlen bakker Roelofs te Hobrede. In dat dorpje is ze dus geboren en getogen, want voor haar bruidegom kwam opdagen was ze nog nooit van huis geweest.
Voor de bruidegom was het overigens ook een hele onderneming. Hij was geboren te Oostknollendam, waar zijn vader werkte bij de firma Kraai. Hij was aanvankelijk van het bestaan van Hobrede nauwelijks. Van de vijf broers en zusters was hij de oudste. Ook de anderen zijn nog in leven.
Aangezien het in zijn jonge jaren al vroeg werken geblazen was, werd er, toen hij op zijn 12e jaar van school kwam, naarstig naar werk voor hem uitgekeken. Zo gebeurde het dat Piet van Leijen te Hobrede per advertentie een tuindersknecht vroeg. Dat was gerdan. Vader Ouweltjes beraamde een plan en vroeg zijn baas paard en wagen te leen. Deze stemde toe en daar ging het, per open wagen en getrokken door een muilezel op Hobrede aan. De zoon werd voorgesteld en de overeenkomst werd gesloten. De dag dat zoonlief in dienst zou komen, was voor zijn moeder een uitgaansdag. Ze bracht hem met de boot naar Purmerend. Daar werd hij opgewacht door Piet van Leijen.

Voor de jonge Ouweltjes was het in het begin een vervelende tijd, want hij kon niet elke week naar huis. Maar doordat hij in de Hobreder gemeenschap werd opgenomen, wende dat vanzelf. Dat is dan ook tevens de gelegenheid geweest zijn meisje te leren kennen. Nadat hij in de jaren '14-18 vier jaren militaire dienst er op had zitten, besloten ze te trouwen. Vader en moeder Ouweltjes waren inmiddels in 1913 naar Driehuizen verhuisd, waar vader een café, „De Bonte Koe“ en een kruideniers- en fouragehandel dreef. Hij had er tevens een tuinderij en boerderij. Dies werd de bruidegom met broer Wijn in de tuinderij en boerderij te werk gesteld. Broer Jaap deed de fourage- en boodschappenbusiness.

Totdat in 1924 de bruidegom een bevestigde boer was, was hij ook daars voortaan zijn dagelijks brood te verdienen. Het werd in hooizaak veelvuldig, met ook wat tuinderij en eenden- en kippenhouderij. Toen leerde hij kennis maken met een nieuwe werkelijkheid van het leven: hard werken, lange dagen maken, 's zondags inclusief, voor een schamele boterham.

Drie zoons werden geboren: Jan, Koen en Wijn. Ook zij brachten hun zorg mee, waartoe de dertig jaren een grote rol speelden. Maar het spreekwoord zegt niet voor niets: „Tob niet, het komt toch anders“. Zo is het ook hier veranderd. De kinderen zijn inmiddels al lang getrouwd. Koen is machinist in het gemaal „Juliana“. Wijn werkt als laborant aan het kernreactorcentrum Petten en Jan heeft het bedrijf van vader overgenomen, die sinds 1949 weer in Driehuizen woont.

STOLPEN IN HET NIEUWS

UIT HET NOORDHOLLANDS DAGBLAD, VERZAMELD DOOR ED DEKKER, JOURNALIST.

Bed & breakfast De Stolpjes in **Tuitjenhorn** wordt het decor van een film die volgend jaar te zien is in de Nederlandse bioscopen. Met uiteraard aandacht voor een ander pronkstuk op het perceel: een stolp uit 1888. Een filmproducent koos deze locatie uit voor een romantische komedie, over een chaotische oudere vrouw die met haar B&B voor de gekste verrassingen komt te staan. De eigenaren voelen zich vereerd. Zij werden in 2016 verliefd op de stolp en begonnen vorig jaar met twee gloednieuwe stolpjes achter de boomgaard als gastenverblijf.

Museum Het Molenhuijs in **Waarland** is verrijkt met een wapenbord uit 1766 van aardewerk. Het waardevolle object kwam tevoorschijn bij restauratiewerkzaamheden aan een stolp in Waarland. De eigenaresse schonk het bord aan het museum. De randen zijn niet meer geheel intact, maar de afbeelding verkeert nog in prima staat. Het gaat om een ridderhelm met veren, omringd door franjes. Vermoedelijk is het een gelegenheidswerk als gift bij een bruiloft of jubileum. Het bord is van majolica, gemaakt door plateelbakkerij Tichelaar te Makkum en beschilderd door Gatse Sytjes (1750-1795).

Een knalroze poort voor een fraaie stolp uit oorspronkelijk 1844 in **Noordbeemster**. Waarom is dat? Het opvallende hek is een protestactie van de bewoners. 'Eigenlijk moet hier een mooi gietijzeren hek komen, maar voorlopig blijft dit staan.' Zij ageren al enige tijd tegen de provincie en de gemeente over de ingrijpende aanpassingen van de N243 (Alkmaar-Avenhorn). 'De veranderingen passen niet in onze polder die Wereld-erfgoed is.' De roze poort is een reactie op het plaatsen van een nieuwe fietsbrug nabij de stolp. 'Die brug vertoont scheuren en is hartstikke gevaarlijk.'

Renoveren of afbreken en herbouw? De eigenaren van de Swarthoeve in **Wormer** zijn er nog niet over uit. De stolp uit 1900 is dringend toe aan verbetering. De Swarthoeve is een biologische boerderij met dertig koeien en 65 schapen. En met een camping, met vijftien standplaatsen. Eind dit jaar hoopt de familie verder te zijn in planologische procedures.

Museumboerderij De Anloup in **Zuidermeer** was op de 112e editie van de Landbouwshow in Opmeer voor de 25e keer aanwezig. Elk jaar tonen Teun en Annie Steur-Meilink in Opmeer een deel van hun indrukwekkende collectie voorwerpen die vertellen over de geschiedenis van het West-Friese platteland. De presentatie is altijd verbonden aan een thema. Dit jaar was dat 'grootmoeders keukenspullen'. De prachtige collectie van De Anloup is te bewonderen in en rond een stolp uit de negentiende eeuw.

Al tientallen jaren een bouwval in **De Waal**, nu is er een plan voor nieuwbouw. Het casco van een nieuwe stolp zal er komend voorjaar staan. De initiatiefnemers - eigenaar sinds 2019 - willen diverse onderdelen van de oude boerderij gebruiken. Als naam denken zij aan De Uitkijk. De oorspronkelijke boerderij diende als uitkijkpost om tijdig vee te verplaatsen bij dreigend hoog water van de aangrenzende kwelder.

Met een Erfgoedvisie wil **Hollands Kroon** meer werk maken van haar tastbare historie. Zo gaat zij zich meer richten op behoud en verduurzamen van stolpen (650 stuks in de gemeente). Er leven ook plannen voor de Canon van Hollands Kroon (een platform om de waarde van historische plekken beter te benadrukken), een erfgoedroute en lespakketten.

COLOFON

Magazine nr. 114 van de Boerderijenstichting Noord-Holland 'Vrienden van de stolp', september 2023

Secretariaat: De Buurt 34, 1606 AG Venhuizen
info@boerderijenstichting.nl
 Telefonisch bereikbaar via 06 3056 0920
 Spreek een bericht in en u wordt teruggebeld.
beeldbank@boerderijenstichting.nl
www.boerderijenstichting.nl
 IBAN: NL69 INGB 0000 3381 81 t.n.v.
 Boerderijenstichting Noord-Holland, Bergen

Community vierkantdelers:
www.stolpencommunity.nl

Redactieteam:
 Dieuwertje Duijn
 Wilma Eelman
 Willem Messchaert
 Jan Schoen
 Nico van der Wel
 Ad Kikkert (tekstcorrectie)

Grafische verzorging en advertenties:
 Carla Buijsman, le bureau, Hoorn (0229 317 027)
Druk: Koopmans' Drukkerij, Zwaag
Oplage: 2.000 exemplaren

Bestuur:
 Leoni Sipkes (voorzitter), Ursem
 Gerrit Jan van de Lagemaat (secretaris), Venhuizen
 Leo Bos (penningmeester), Sint Pancras
 Monique Beemsterboer, Heerhugowaard
 Luitzen Hitman, Westbeemster
 Anneke Zandt, Twisk

Karakteristieke boerderijen in het waddengebied
 Vacature

Advisering
 De Boerderijenstichting biedt begunstigers de mogelijkheid om (in omvang en diepte) beperkte bouwkundige en esthetische adviezen in te winnen. Voor deze adviezen wordt een bijdrage in de kosten in rekening gebracht. Voor informatie kunt u contact opnemen met het secretariaat.

Het magazine verschijnt in maart, juni, september en december. ISSN 1566-8843

ANBI
 De Boerderijenstichting Noord-Holland is aangemerkt als culturele ANBI. Onze penningmeester Leo Bos kan u alles vertellen over schenkingen aan de Boerderijenstichting en de fiscale voordelen daarvan. Zijn e-mailadres is: **penningmeester@boerderijenstichting.nl**

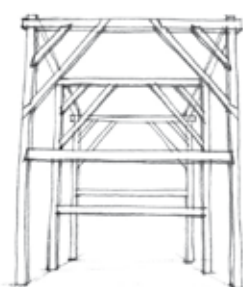
Uw donateursbijdrage bedraagt € 27,- per jaar, meer mag natuurlijk!
 Voor bedrijven is dat minimaal € 57,50 per jaar en ook daarbij geldt: een hoger bedrag is welkom.

Magazine niet ontvangen?
 Neem dan contact op met het secretariaat.

ARCHITECTENBUREAU
klein

restauratie
 transformatie
 nieuwbouw
 verbouw

Zaanweg 59, Wormerveer
 075-6287686, **www.kleinbv.nl**

Voor alle rieten daken

www.kooijmanrietdekkers.nl

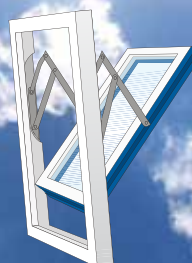

Rietdekbedrijf J.P. Kooijman B.V.
 Ruigeweg 119A, Schagerbrug
 T 0224 57 13 28 of 06 53 89 18 49

- dakvernieuwing
- renovatie dakconstructies
- aanbrengen isolatie/- platen
- reparatie en onderhoud
- dakramen en dakkapellen
- ontmossen

Visser H-raam

Het Visser H-raam is een specialistisch product van Timmerfabriek Visser. Het Visser H-raam kan gemakkelijk worden ingepast in zowel moderne als traditionele panden.

Tot in detail verantwoord maatwerk

Visser H-raam Noorder IJ- en Zeeweg 8, 1505 HG Zaandam
 075-6177984 | **www.timmerfabriekvisser.nl**

Architecten &
 Bouwkundigen

Nico Dekker - Mark Ivangh

www.taats.nl

Dorpsstraat 142b, Nieuwe Niedorp

Aannemersbedrijf M. Duinmaijer B.V.

Nieuwbouw
 Utiliteitsbouw
 Verbouw
 Onderhoud
 Restauratie
 Kozijnen en lijstwerk

M.C. van Voordenstraat 2
 1483 GB De Rijp
 tel.: 0299 673487
duinmaijer@duinmaijer.nl
www.duinmaijer.nl

BOUW GARANT

Ook adverteren?
 Of iets vorm te geven?

lebureau
 grafische vormgeving

Bel of mail naar **Carla Buijsman**
 06 22 46 09 19 | **carla@le-bureau.nl** | **le-bureau.nl**

RIETDEKKERS BV

Zwaagdijk-Oost 286, t. 0229 262140, m. 06 20548854
info@rietdekkersbedrijfsijm.nl, **www.rietdekkersbedrijfsijm.nl**

*Mooier kunnen
we het niet maken*

ONTWERPEN & CREËREN
DAAR ZIJN WIJ GOED IN

DE GOORN

0229 540 996

INFO@MAARTEN-KONING.NL

MAARTEN-KONING.NL

Stolp verkopen?
WIJ WETEN HOE!

Vijverweg 2 | 1733 AS Nieuwe Niedorp
0226 - 555 777 | info@klavermakelaardij.nl | klavermakelaardij.nl

